

Skowronek, Jerzy

"Geschichte der Kreuzzüge", Walter Zöllner, Berlin 1979 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 73/1-2, 148

1982

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Tłumacze eposu na język polski posłużyli się jego krytyczną edycją francuską, sporządzoną przez Irène Mèlikoff z najstarszego znanego rękopisu, przechowywanego w Bibliothèque Nationale. We wstępie niezbyt przejrzyście, jak na potrzeby zupełnie przecież nieprzygotowanego czytelnika polskiego, przedstawiono sytuację polityczną w Azji Mniejszej w X—XII w. i scharakteryzowano utwór od strony literackiej.

Otrzymałmy interesujący zabytek piśmiennictwa tureckiego przydatny bardziej do badania problemów szeroko pojętej kultury: mentalności, obyczajów itp. niż do studiów nad historią polityczną. Umieszczony na odwrocie strony tytułowej zapis — „Kronika Turecka” pozwala się domyślać, że Państwowy Instytut Wydawniczy zamierza drukować utwory historiograficzne, czy quasi-historiograficzne, pochodzące z różnych kręgów językowych.

R. K.

Walter Zöllner, *Geschichte der Kreuzzüge*, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin 1979, s. 271.

Dzieje wypraw krzyżowych budzą stale zainteresowanie zarówno historyków i jakże licznych miłośników historii. Dlatego też wciąż powstają i na pewno powstawać będą jeszcze długo liczne prace, których autorzy podejmują różne aspekty wypraw krzyżowych. Do rzędu tych prac należy recenzowana tu książka W. Zöllnera.

Autor, stawiając sobie za cel przedstawienie dziejów krucjat, zgrupował materiał w dwunastu rozdziałach. W trzech pierwszych scharakteryzował kolejno sytuację polityczną i gospodarczą Europy oraz państw Islamu w przededniu wypraw krzyżowych, dążenia kościoła i papieża, a także kształtowanie się koncepcji krucjat, ich tło religijne i ideologiczne. Kolejne trzy rozdziały poświęcono omówieniu przebiegu wypraw krzyżowych od XI do XIII wieku, przeznaczając jeden rozdział dla każdego stulecia — aby przejść w rozdziale siódmym do ukazania ustroju, stosunków lennych oraz sytuacji społeczno-gospodarczej w utworzonych w wyniku wypraw lacińskich państwach Lewantu. W następnym rozdziale scharakteryzowano sztukę wojenną i organizację wojsk krzyżowców. W rozdziale dziewiątym przedstawił natomiast W. Zöllner przyczyny powstania zakonów rycerskich, ich organizację, zadania jakie sobie one stawiały oraz materialne podstawy działalności. Wypada w tym miejscu żałować, że tak mało miejsca poświęcono ciągle jeszcze chyba niedostatecznie znanemu zakonowi Montjoye oraz, że nie dokonano próby porównania utworzonych w Hiszpanii w czasach reconquisty zakonów rycerzy z Calatrava, Alcantara i św. Jakuba z Composteli z rycerskimi zakonami Lewantu. Zbyt lakonicznie potraktowano też maltański epizod w dziejach zakonu joannitów. Winien on chyba doczekać się szczegółowego omówienia bądź w tym, bądź w jednym z następnych rozdziałów.

Ostatnie trzy, bardzo interesująco napisane rozdziały, poświęcone są przedstawieniu wpływu, jakie wywarły wyprawy krzyżowe na dzieje polityczne i gospodarcze państw chrześcijańskich i muzułmańskich oraz ukazaniu przemian kulturowych, jakie zaszły pod ich wpływem. Omawia tu też autor schyłek ruchu krucjatowego w XIV i XV wieku.

Książka W. Zöllnera jest pracą ciekawą, pouczającą i potrzebną, przy czym w pewnym sensie spełnia rolę porządkującą dotychczasowy stan badań podjętego przez autora problemu.

J. S.